

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ПОЛОЖЕННЯ
про підготовку здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії в аспірантурі
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
(нова редакція)

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням Вченої ради Одеського
національного університету
імені І.І. Мечникова

Голова Вченої ради

професор Вячеслав ТРУБА
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Ректор Одеського
національного університету
імені І.І. Мечникова

професор Вячеслав ТРУБА
(наказ № 51-02 від 31 серпня 2022 р.)

Одеса 2022

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення регламентує порядок підготовки здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (далі – Університет) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії.

1.2. Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (ОКР спеціаліста). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

1.3. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті є аспірантура.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Університету здійснюється за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

1.4. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії).

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

1.5. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті, мають право проходити підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Університету для реалізації свого права на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти Університету.

1.6. До аспірантури ОНУ імені І.І. Мечникова приймаються громадяни України, іноземці та особи без громадянства (далі – іноземці), які проживають на території України на законних підставах. Усі особи, які здобувають вищу освіту в ОНУ імені І.І. Мечникова, мають рівні права та обов'язки.

1.7. Університет проваджує освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти відповідно до отриманої ліцензії. Підготовка

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковими програмами.

1.8. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки. Особи, які здобувають освітній ступінь доктора філософії поза аспірантурою, прикріплюються до Університету строком до п'яти років, за спеціальністю за якою ОНУ має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

1.9. Координацію діяльності структурних підрозділів, які задіяні в підготовці здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, організаційне та методичне забезпечення управління процесом функціонування аспірантури, здійснює відділ аспірантури та докторантури [<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate>].

1.10. Положення розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України № 261 „Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44, Статуту університету, Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університету імені І.І. Мечникова та інших, Правил прийому до аспірантури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, наказів МОН України та інших вимог чинного законодавства.

2. ВСТУП ДО АСПІРАНТУРИ

2.1. Вступ до аспірантури ОНУ імені І.І. Мечникова здійснюється, незалежно від джерел фінансування, на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261, Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затверджених МОН, правил прийому до аспірантури Університету.

2.2. Правила прийому до аспірантури Університету затверджує Вчена рада ОНУ імені І.І. Мечникова, як додаток до Правил прийому ОНУ імені І.І. Мечникова. Приймальна комісія в установлені терміни оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Університету [<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam>].

2.3. Правила прийому до аспірантури Університету діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

порядок, перелік і термін подання документів для вступу;

зміст, форму і терміни вступних випробувань для конкурсного відбору вступників за кожною спеціальністю.

2.4. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

2.5. Громадяни України мають право безоплатно здобувати III ступінь вищої освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова на конкурсній основі, якщо цей ступінь вищої освіти громадянин здобуває вперше за кошти державного або місцевого бюджету.

2.6. Громадяни України, які не завершили навчання за кошти державного або регіонального бюджету (за державним або регіональним замовленням) за третім ступенем вищої освіти, мають право повторного вступу для безоплатного здобуття вищої освіти в державних і комунальних закладах вищої освіти за тим самим ступенем освіти за умови відшкодування до державного або місцевого бюджету коштів, витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців, відповідно до Порядку відшкодування коштів державного або місцевого бюджету, витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 року № 658.

2.7. Підготовка іноземців в аспірантурі та докторантурі здійснюється: на підставі міжнародних договорів України та/або міжнародних програм обміну чи мобільності; на підставі договорів, укладених між Університетом та закладами вищої освіти (науковими установами) інших країн, про обмін науковцями чи про академічну мобільність; за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб (на умовах контракту).

Іноземці, які постійно проживають в Україні, та особи, яким надано статус біженця в Україні, вступають до аспірантури нарівні з громадянами України.

Іноземці, які постійно НЕ проживають на території в Україні, але знаходяться в Україні на законних підставах, вступають до аспірантури відповідно до чинного порядку організації набору та навчання іноземців. Здобуття освіти цими категоріями осіб за кошти державного бюджету не передбачене.

Іноземці, які прибувають в Україну з метою навчання, вступають до ОНУ імені І.І. Мечникова за акредитованими освітніми програмами.

Вступники з числа іноземців, які постійно не проживають на території України, але знаходяться в Україні на законних підставах, подають заяву та інші документи для вступу до Інституту міжнародної освіти (пров. Маяковського, 7, тел.: (048) 723-84-77).

2.8. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три — п'ять осіб, які призначаються ректором Університету.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

2.9. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до Університету.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

2.10. Рішення приймальної комісії про зарахування вступника може бути скасоване приймальною комісією у разі виявлення порушень з боку вступника. Особи можуть бути вилучені з наказу про зарахування до ОНУ імені І.І. Мечникова за власним бажанням, відраховані з ОНУ імені І.І. Мечникова за власним бажанням, у зв'язку з чим таким особам повертаються подані ними документи не пізніше наступного дня після подання заяви про відрахування.

2.11. Для врегулювання відносин між аспірантом та Університетом укладається договір про надання освітньої послуги.

Аспіранти, що проходять підготовку за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб, отримують Договір про надання освітніх послуг між Університетом та фізичною (юридичною) особою і сплачують його у визначені Договором терміни.

З питань стосовно сплати контракту звертатись до відділу аспірантури та докторантури, а також бухгалтерії Університету (вул. Єлісаветинська, 12).

2.12. Особам, зарахованим до аспірантури на денну форму навчання за державним замовленням, з дня їх зарахування призначають стипендію.

Стипендія нараховується щомісяця. Розмір академічної та соціальної стипендій, порядок їх призначення і виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Питання нарахування стипендії аспірантам регулюється пунктом 19 постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 Питання стипендіального забезпечення (зі змінами від 28.12.2016 року № 1050). Частиною 5 пункту 19 цієї Постанови визначено, що аспіранти, докторанти мають право на роботу у режимі неповного робочого часу (але не більш як на 0.5 ставки штатної одиниці за займаною посадою). При цьому академічна стипендія, призначена відповідно до цього Порядку, виплачується у повному обсязі.

Для призначення стипендії до відділу аспірантури та докторантури подаються: трудова книжка (за наявності), ксерокопії картки про присвоєння ідентифікаційного коду та паспорту. Аспіранти, які не працювали до вступу до аспірантури, подають тільки ксерокопії картки про присвоєння ідентифікаційного коду та паспорту.

2.13. Відділ аспірантури та докторантури формує та зберігає особові справи аспірантів (здобувачів), а після закінчення терміну здає до архіву Університету.

3. ОСВІТНЯ ТА НАУКОВА СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ В АСПІРАНТУРІ

3.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою Університету для кожної спеціальності.

3.2. Протягом терміну навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

3.3. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

3.4. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

3.5. Аспіранти Університету працюють за індивідуальним планом роботи (містить індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи). Індивідуальний план роботи аспіранта схвалюється на засіданні Вченої ради факультету, затверджується на Вченій раді Університету. Оформлюється індивідуальний план у 2-х примірниках: 1-робочий, 2-контрольний (на цьому примірнику плану у верхньому правому кутку ставиться печатка). Після заповнення примірників індивідуального плану: за робочим примірником аспірант працює, контрольний зберігається у відділі аспірантури та докторантури.

3.6. Аспірант щорічно звітує на засіданні кафедри та Вченої ради факультету про результати виконання індивідуального плану роботи.

Освітня складова

3.7. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча програма) – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

3.8. Освітньо-наукова програма (ОНП) аспірантури має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право: на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі; на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

3.9. Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.

3.10. Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану за кожною ОНП зберігається на факультеті. Копія навчального плану зберігається у відділі аспірантури та докторантури.

3.11. Відділ аспірантури і докторантури до початку навчального року доводить до відома факультетів графік навчальних занять дисциплін в межах кожного року навчання. На підставі навчальних планів та графіків навчальних занять деканатами за погодженням із відділом аспірантури розробляються

розклади занять, які затверджуються та оприлюднюються на стендах та вебсайті Університету [<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam>].

3.12. Для вивчення обов'язкових дисциплін, що викладаються аспірантам усіх або декількох різних спеціальностей, і спрямовані на набуття аспірантами загальнонаукових компетентностей та універсальних навичок дослідника, мовних компетентностей, відділ аспірантури та докторантури формує списки груп аспірантів для кожного року навчання.

3.13. Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

3.14. Деканати на початку навчального року доводять до відома аспірантів перелік дисциплін за вільним вибором. Здобувачі, ознайомившись із переліком дисциплін за вільним вибором, у встановлені терміни надають в деканати заяву про вибір дисциплін та вносять обрані дисципліни до вибіркової частини індивідуального навчального плану. Зразок заяви на вивчення навчальних дисциплін вільного вибору [<http://onu.edu.ua/uk/research-council/diialnist-naukovo-metodychnoi-rady>]. Деканат узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження відповідних кафедр.

3.15. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником. Відповідні зміни після затвердження на Вченій раді факультету вносяться до індивідуального навчального плану аспіранта.

3.16. Освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами:

1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять в Університеті є:

1) лекція; 2) семінарське заняття; 3) практичне заняття; 4) лабораторне заняття; 5) індивідуальне заняття; 6) консультація.

3.17. Організація освітнього процесу здобувачів вищої освіти в Університеті, у тому числі на третьому рівні вищої освіти, відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>]. Спеціальні аспекти освітньої діяльності ОНУ імені І.І. Мечникова регламентовані в окремих Положеннях: Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; [Положення про освітні програми](#); [Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних](#)

[дисциплін в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова](http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents) та інші [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>].

3.18. Педагогічна практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

3.19. В Університеті педагогічна (асистентська) практика для аспірантів проводиться на третьому році навчання. Обсяг практики становить 6 кредитів ЄКТС (180 год.). Зміст педагогічної (асистентської) практики аспірантів узгоджений з напрямками діяльності науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою і організаційною. Зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної (асистентської) практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова різних спеціальностей відображені у відповідних робочих програмах практики. Загальні підходи до організації та проведення практик в Університеті регламентуються Положенням про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>].

3.20. Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою.

3.21. Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися також у рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ). Основні аспекти такої діяльності здобувачів вищої освіти в Університеті відображені в «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>].

3.22. Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії вимогам нормативних документів і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу. Для забезпечення організації проведення підсумкового контролю деканати, за узгодженням із відділом аспірантури та докторантури, складають, відповідно до робочих навчальних планів, розклади іспитів та заліків у сесію, затверджують в установленому порядку. Розклади сесій за кожною спеціальністю та роком навчання оприлюднюються на сайті Університету [<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam>].

3.23. Під час підсумкового контролю у формі іспитів та заліків успішність підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії оцінюється

за шкалою ЄКТС, національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та 100-бальною шкалою Університету. Результати вносять до відомості обліку успішності та до залікової книжки аспіранта.

3.24. Залікову книжку аспіранта здобувачі вищої освіти доктора філософії отримують у відділі аспірантури та докторантури. Після повного виконання освітньої складової освітньої програми залікова книжка аспіранта повертається до відділу аспірантури та зберігається в особовій справі аспіранта.

3.25. Відомості обліку успішності формує та зберігає деканат. Організація та проведення контролю успішності здобувачів вищої освіти, зокрема на третьому рівні вищої освіти, в Університеті регламентується Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>].

Наукова складова

3.26. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

3.27.-Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації разовою спеціалізованою вченою радою.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням. Дисертація повинна містити нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі знань та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

3.28. Наукова складова освітньо-наукової програми оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

В індивідуальному плані наукової роботи визначаються зміст, терміни виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований термін захисту дисертації протягом терміну підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою факультету та Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу вищої освіти.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою факультету рішення про відрахування аспіранта.

Тема дисертації аспіранта зазначається в індивідуальному плані наукової роботи, розглядається на засіданні кафедри та затверджується разом із затвердженням індивідуального плану в установленому вище порядку.

3.31. Для більш детального планування наукової роботи протягом усього періоду підготовки, аспірант за погодженням із науковим керівником, розробляє розгорнутий план наукового дослідження – Проект дисертаційного дослідження. За розгорнутим планом аспірант працює та звітує на засіданнях кафедри тощо.

3.32. Науковий керівник (керівники) призначається з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем одночасно з зарахуванням аспіранта відповідним наказом ректора.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Рішенням вченої ради Університету аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

3.33. Наукова діяльність аспірантів повинна відповідати напрямові досліджень наукових керівників. Науковий керівник (керівники) аспіранта повинен бути активним дослідником, який має публікації, дотичні до напряму (тематики) дослідження аспіранта.

3.34. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника. Науковий керівник аспіранта несе особисту відповідальність за якісне і вчасне виконання аспірантом дисертаційного дослідження.

3.35. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво, як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, виключно з тими, що здобувають науковий ступінь доктора наук. Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

3.36. Аспірант протягом навчання має право змінювати тему дисертації за погодженням із науковим керівником. Зміна теми дисертації відбувається в тому ж порядку, який встановлено для затвердження теми вперше.

3.37. Зміна наукового керівника за заявою аспіранта відбувається за погодженням із науковими керівниками (попереднім та наступним) та візою декана факультету. Заява подається до відділу аспірантури та докторантури,

візується проректором з наукової роботи, після чого видається відповідний наказ.

У разі конфлікту або втрати наукового керівника, аспірант звертається із заявою до декана факультету про призначення нового наукового керівника. Декан факультету доручає розглянути таку заяву структурному підрозділу, де здійснювалася підготовка здобувача, який протягом місяця з дня надходження заяви проводить засідання щодо подальшої роботи і призначення нового наукового керівника. Призначення нового наукового керівника відбувається наказом ректора на підставі рішення Вченої ради факультету.

3.38. Публікації і наукові роботи аспірантів і їх керівників повинні проходити перевірку на наявність академічного плагіату. Особи, в яких виявлено порушення академічної доброчесності, не допускаються до керівництва аспірантами, а до аспірантів, у яких виявлено відповідні порушення застосовуються санкції, визначені згідно з принципами Університетської автономії.

4. ЗВІТУВАННЯ (ЩОРІЧНА, ПРОМІЖНА АТЕСТАЦІЯ)

4.1. Аспіранти зобов'язані систематично звітувати про хід виконання індивідуального плану роботи на засіданні кафедри та Вченої ради факультету.

Щороку аспіранти звітують на засіданні кафедри та Вченої ради факультету про виконання індивідуального навчального плану та плану наукової роботи. Звіти на кафедрі можуть заслуховуватись більш ніж раз на рік, як правило, двічі на рік.

Терміни проведення звітування визначаються Університетом, і залежать від терміну зарахування аспіранта. Початком нового року навчання вважається дата зарахування до аспірантури за наказом.

4.2. Після заслуховування звітів на Вченій раді факультету, відповідно до встановлених термінів, аспіранти подають у відділ докторантури і аспірантури заповнений контрольний примірник індивідуального плану роботи, заповнений бланк атестації, витяг з протоколу вченої ради факультету про результати виконання плану роботи поточного року навчання та, у разі наявності, з відмітками про внесені зміни до індивідуального плану роботи.

За результатами звітування аспіранти переводяться на наступний рік навчання відповідним наказом ректора.

4.3. Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення термінів його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою факультету рішення про відрахування аспіранта.

4.4. Останній розділ індивідуального плану роботи аспіранта «Загальна оцінка виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії» заповнюється науковим керівником на останньому році підготовки аспіранта або у разі його відрахування до завершення нормативного строку підготовки.

4.5. Обговорення результатів виконання наукових досліджень аспірантів, крім засідань кафедри, має проводитися також на наукових семінарах кафедри, конференціях, міжкафедральних семінарах та інших регулярних публічних обговореннях.

5. ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ (ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЇ)

5.1. Атестація здобувача ступеня доктора філософії — встановлення разовою спеціалізованою вченою радою у результаті успішного виконання здобувачем ступеня доктора філософії ОНП та публічного захисту ним дисертації відповідності результатів його наукової роботи вимогам ОНП.

5.2. Особі, яка успішно виконала відповідну освітню програму та пройшла атестацію, видається диплом доктора філософії, в якому зазначається інформація про здобутий особою науковий ступінь, галузь знань, спеціальність, назва закладу вищої освіти, в якому здійснювалася підготовка, назва закладу вищої освіти (наукової установи), у спеціалізованій вченій раді якого (якої) захищено наукові досягнення.

Невід'ємною частиною диплома доктора філософії є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання. У додатку до диплома міститься інформація про результати навчання особи, що складається з інформації про освітні компоненти отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, а також відомості про національну систему вищої освіти України.

5.3. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Здобувач повинен підготувати дисертацію, апробувати основні наукові результати в наукових публікаціях, набути теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності.

5.4. Встановлення вимог до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, утворення спеціалізованих вчених рад закладів вищої освіти (наукових установ) та скасування їх рішень на даний момент регулює. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44.

В Університеті відповідно до діючих нормативно-правових актів розроблено «Положення про здобуття наукового ступеня доктора філософії в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова», яке визначає основні етапи, послідовність дій та перелік документів, необхідних для проходження атестації та присудження наукового ступеня доктора філософії [<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/zakhysty-dysertatsii-doktoriv-filosofii>].

5.5. З метою належної організації етапів підготовки та захисту докторів філософії на кожному факультеті з числа працівників факультету

розпорядженням ректора призначається особа(и), які забезпечують діяльність разових спецрад із певної спеціальності(ей) – відповідальний секретар.

5.6. До захисту допускається дисертація, виконана здобувачем ступеня доктора філософії самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації є підставою для відмови у присудженні ступеня доктора філософії.

Дисертація подається у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, виконується здобувачем особисто, повинна містити наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають суттєве значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчать про особистий внесок здобувача в науку та характеризуватися єдністю змісту.

Вимоги щодо оформлення дисертації встановлюються МОН (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023). Вимоги до обсягу дисертації встановлюються відповідною освітньо-науковою програмою.

5.7. Після завершення навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач отримує висновок наукового керівника (керівників) і академічну довідку про виконання ОНП.

Висновок наукового керівника (наукових керівників) здобувача повинен характеризувати наукову роботу здобувача, виконання індивідуального плану наукового дослідження та індивідуального навчального плану, визначати стан готовності дисертації аспіранта до захисту.

Академічну довідку про виконання відповідної ОНП оформлює та видає деканат факультету за співпраці з відділом аспірантури та докторантури.

5.8. Після отримання академічної довідки та позитивного висновку наукового керівника(ків) здобувач звертається із письмовою заявою на ім'я декана факультету щодо отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (далі – Висновок).

Декан факультету визначає кафедру відповідальну за організацію наукового семінару для проведення публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, головуємого семінару та рецензентів. В подальшому рецензенти можуть бути рекомендовані також і до складу СВР.

Результати обговорення та проведення публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації відображаються у Висновку. На засіданні наукового семінару також формулюються пропозиції Вченій раді ОНУ щодо кандидатур до складу спеціальної вченої ради (СВР).

5.9. За умови отримання позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач подає письмову заяву до Вченої ради ОНУ щодо утворення СВР.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, за здобувачем зберігається право

на повторне звернення до декана відповідного факультету з письмовою заявою щодо отримання Висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в ОНУ для завершення виконання відповідної ОНП, якщо здобувач достроково відрахований з аспірантури за власною заявою.

Здобувач за наявності поважних причин (за станом здоров'я, сімейними обставинами тощо) за письмовою заявою має право на отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації в СВР протягом двох років після відрахування з аспірантури.

5.10. Вчена рада ОНУ не пізніше двох місяців з дня отримання від здобувача заяви та відповідного пакету документів утворює СВР, про що видається наказ ректора.

Інформація про утворену разову спеціалізовану вчену раду, дату, час і місце проведення атестації оприлюднюється ОНУ на офіційному веб-сайті відповідно до законодавства та подається в електронному вигляді до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі — НАЗЯВО), яке оприлюднює таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

5.11. МОН протягом місяця з дня оприлюднення НАЗЯВО інформації про утворення СВР (внесення змін до складу СВР) проводить перевірку відповідності складу СВР вимогам встановленим Порядком та розглядає повідомлення щодо невідповідності складу СВР (у разі надходження). У разі виявлення порушень МОН зупиняє роботу СВР шляхом внесення відповідної інформації до інформаційної системи із зазначенням підстав для усунення виявлених порушень.

5.12. Дисертація, відгуки та рецензії оприлюднюються на офіційному веб-сайті ОНУ.

Публічний захист дисертації проводиться на засіданні СВР, члени якої повинні оцінити науковий рівень дисертації здобувача та наукових публікацій з урахуванням дотримання ним академічної доброчесності, а також встановити рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь та навичок. Засідання СВР транслюється в режимі реального часу на офіційному веб-сайті ОНУ.

5.13. За результатами голосування оформлюється рішення СВР про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії за формою, затвердженою МОН. Невід'ємною частиною рішення є також відеозапис трансляції захисту дисертації, на який накладається електронна печатка закладу, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронної печатки.

Рішення СВР про присудження ступеня доктора філософії набирає чинності з дати набрання чинності наказом ОНУ про видачу диплома доктора філософії.

5.14. Виявлення фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у захищеній здобувачем дисертації є підставою для скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження йому ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома.

У разі встановлення відповідно до законодавства у кваліфікаційній роботі здобувача ступеня доктора філософії фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та/або порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії скасовується закладом вищої освіти чи науковою установою, в якому (якій) вона була утворена, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Якщо у захищеній здобувачем ступеня доктора філософії дисертації встановлено відповідно до законодавства факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, його науковий керівник позбавляється права участі у підготовці та атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, голова та члени разової спеціалізованої вченої ради, в якій відбувся захист цієї дисертації, та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки на дисертацію, позбавляються права участі в атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, а заклад вищої освіти чи наукова установа позбавляється права утворювати разову спеціалізовану вчену раду за відповідною спеціальністю строком на один рік, крім випадку скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладом вищої освіти чи науковою установою.

5.15. Аспірант, який захистився до закінчення терміну підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури; такого аспіранта відраховують з аспірантури з дня захисту.
- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника в Університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ

6.1. Університет бере на себе зобов'язання забезпечити за участі призначеного наукового керівника(ів) якісну підготовку здобувача освітнього ступеня доктора філософії відповідно до освітньо-наукової програми та індивідуального плану роботи.

6.2. Аспіранти користуються усіма правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України “Про вищу освіту”.

З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти мають право на:

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- доступ до всіх видів та джерел наукової інформації, наявної в науковій бібліотеці Університету, бібліотеках і державних архівах України.

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. N 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., N 66, ст. 2183); Основні аспекти такої діяльності здобувачів вищої освіти в Університеті відображені в «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>].

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;

- отримання стипендії відповідно до законодавства;

- участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій;

- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньо-науковою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС;

- внесення змін в свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у встановленому в Університеті порядку;

- участь у діяльності органів громадського самоврядування Університету;

- на вибір спеціалізованої ради для захисту дисертації;

6.3. Аспіранти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України “Про вищу освіту”.

З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку Університету, норм етики та академічної доброчесності;

- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки;

- проводити наукові дослідження за обраною темою дисертації та виконувати вимоги навчального плану відповідно до затвердженого Вченою радою факультету індивідуального плану роботи;

- своєчасно готувати та публікувати результати наукових досліджень на рівні вимог законодавства. Розміщувати опубліковані роботи в репозитарії університету;

- систематично звітувати про хід виконання індивідуального плану роботи на засіданнях кафедри та Вченої ради факультету;
- результати атестації, індивідуальний план роботи та інші необхідні документи вчасно подавати до відділу аспірантури та докторантури університету;
- подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації;

6.4. Покладення Університетом на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації, забороняється.

7. ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕДЕННЯ

7.1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

- 1) завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- 2) власне бажання;
- 3) переведення до іншого навчального закладу;
- 4) невиконання індивідуального навчального плану;
- 5) порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- 6) інші випадки, передбачені законом.

Особа, відрахована з закладу вищої освіти до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

7.2. Аспіранти мають право на академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому МОН.

7.3. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку.

Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між закладами вищої освіти.

Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії.

7.4. Питання про надання академічної відпустки (крім відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею 3-х років, призовом на військову службу) розглядається Вченою радою факультету. Підставою для розгляду є

заява аспіранта, узгоджена з науковим керівником, пояснювальна записка щодо причин переривання навчання, рішення кафедри. Після позитивного рішення Вченої ради факультету заява здобувача і супровідні документи надаються до відділу аспірантури та докторантури для формування наказу ректора.

7.5. Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти.

Перезарахування дисциплін (кредитів, результатів навчання) після стажування в рамках академічної мобільності відбувається у порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579 та Вченими радами факультетів [<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>]

7.6. Особа, відрахована з закладу вищої освіти до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу закладу вищої освіти.

7.7. Поновлення на навчання осіб, відрахованих з закладів вищої освіти або тих, яким надано академічну відпустку, а також переведення здобувачів вищої освіти здійснюються, як правило, під час канікул.

7.8. Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та відповідним внутрішнім положенням та інструкціями в Університеті. Поновлення та переведення здобувачів вищої освіти здійснюється з урахуванням вимог до вступників на відповідні освітні програми.

7.9. Відрахування, поновлення, переведення з Університету аспірантів відбувається за наказом ректора.

7.10. Відрахування з аспірантури за власним бажанням відбувається за заявою аспіранта, узгодженою з науковим керівником та деканом факультету, із позначенням причини відрахування.

7.11. Аспіранти мають право на отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством.

Аспіранти денної форми навчання, за умови добровільної сплати страхових внесків, мають право на зарахування періоду навчання в аспірантурі до страхового стажу відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

7.12. Аспіранти, які успішно навчаються без відриву від виробництва на вечірній формі навчання, мають право на отримання на підприємстві додаткової оплачуваної відпустки тривалістю 30 календарних днів та за їх бажанням протягом чотирьох років навчання - один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника (стаття 15 Закону України «Про відпустки»). Статтею 16 Закону

України «Про відпустки» передбачено надання працівникам творчої відпустки для закінчення дисертаційних робіт. Тривалість, порядок, умови надання та оплати творчих відпусток затверджено постановою Кабінету Міністрів України №45 від 19 січня 1998 року.

Соціальні відпустки - відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, а також відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, надаються на основі заяви аспірантки та медичної довідки або свідоцтва про народження дитини.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення вводиться в дію наказом ректора.

8.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради Університету.